

maart 2022

Utrechts

damnieuws



Utrechts Damnieuws

19^e jaargang, nummer 1

10 maart 2022

Clubblad van de Utrechtse damverenigingen UDG-Vriendenkring en Ons Genoegen

UDG-Vriendenkring

voorzitter Paul de Heus pdheus@gmail.com (tel. 06 2344 7974)
secretaris Sjef Valk
penningmeester Arie Koster akoster@ziggo.nl
website www.udgv.nl
contributie p.m.: € 10,- op reknr. NL25INGB0000346442, t.n.v. penningmeester UDG-Vriendenkring, Utrecht

Ons Genoegen

voorzitter Wim Vlooswijk w.vlooswijk@chello.nl (tel. 035 624 6880)
secretaris Arne van Mourik gortmanscentrum@gmail.com (tel. 06 2737 3410)
penningmeester Auke Zijlstra auke.zijlstra@ziggo.nl (tel. 06 5142 8554)
website onsgenoegen.damclubs.info
contributie p.m.: senioren € 17,-; studenten / 65+ € 11,-; jeugd/ "slapende" leden € 5,-.
Reknr. NL59RABO0300018053 t.n.v. penningmeester Ons Genoegen, Utrecht

Clubblad

Eindredactie: Paul de Heus

Aan dit nummer werkten mee: Dirk Bijkerk, Peter Kolkman, Auke Zijlstra

Clubavond

Maandagavond 19:30 – 24:00 uur, Denksportcentrum Den Hommel, Kennedylaan 9, 3533 KH Utrecht.

Telefoon: 030-2759988.

Diagram voorpagina: Wit aan zet wint (Peter Kolkman)



Inhoud

Toernooi Putten (Auke Zijlstra)	3
Fragmenten (Peter Kolkman).....	5
UDG-Nieuws, jaren zestig (Paul de Heus)	6
Ester in de hoofdrol	12
Oplossingen	12
Partijanalyse (Auke Zijlstra).....	13
Schaakhistorie in nieuw perspectief (Arne van Mourik)	16
Onderlinge competitie, 28 februari 2022 (Dirk Bijkerk).....	18
Gecombineerde ledenlijst.....	24

Van de redactie

Paul de Heus

De naweeën van de corona zijn nog niet helemaal weg, de clubavonden worden maar matig bezocht. Dat is niet (meer?) omdat men bang is voor de gezondheid, maar het niet meer gewend zijn om op de maandagavond naar Den Hommel te gaan. Hopelijk wordt het clubbezoek snel beter.

Ik heb ook dit clubblad alleen digitaal uitgebracht. Als de helft van de leden niet op de clubavond komt, is het uitbrengen van een gedrukt clubblad niet zo zinvol. Moet het in de toekomst zo blijven? Het bespaart in ieder geval wel veel kosten.

Van Peter ontving ik wat fragmenten, Auke analyseerde zijn bijzondere partij tegen Andrew en van Dirk ontving ik een groot aantal foto's die hij op de laatste clubavond van februari nam. Ik heb een paar stukjes opgenomen uit de clubbladen van UDG uit de jaren zestig.

Al enige tijd geleden stuurde Arne me het stuk dat hij schreef voor het Schaakmagazine. Dit schreef hij naar aanleiding van het verschijnen van het boek over de historie van dammen, schaken, triktrak en molenspel. Nu dan ook in Dammagazine... En vlak voordat ik het clubblad wil verzenden komt er een verslag binnen van een toernooi in Putten, van de hand van de winnaar: Auke.

Met dank aan Dirk voor de eindcontrole op de tekst.



Arie heeft vorige week een bypassoperatie ondergaan. Het gaat goed met hem, maar tot september zullen we hem moeten missen op de clubavond. Vanaf deze plek wensen we Arie veel sterkte.



Toernooi Putten

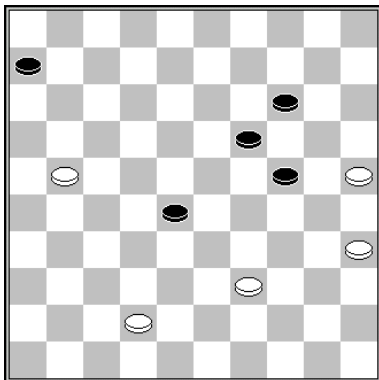
Auke Zijlstra

Op 12 februari vond in Putten een speciaal damtoernooi plaats, waarin 4 verschillende spelvormen gespeeld werden over 8 ronden, met een tempo van 10 minuten plus 5 seconden per zet. Er werd begonnen met 2 partijen internationaal (ook wel bekend als 'gewoon') dammen, vervolgens 2 partijen Frysk, d.w.z. 5 tegen 5 met de Friese slagregels, daarna 2 partijen 'gewoon' Fries, 20 tegen 20, en tenslotte 2 partijen Braziliaans, dat wil zeggen gewoon dammen maar dan op een 64-velden bord.

Het aardige hiervan is dat in het internationale spel 4 dammen nodig zijn om een overmachtseindspel te winnen, terwijl bij Braziliaans 3 dammen voldoende zijn mits je de lange lijn beheerst. Bij Fries dammen volstaan 2 dammen, en het is in het algemeen zo makkelijk dat men de regel heeft toegevoegd dat de dam uiterlijk op de zevende zet (vanaf het ingaan van 2 dammen tegen 1) geslagen mag worden. Deze regel leidt ertoe dat er enkele standen mogelijk zijn waarin het theoretisch net remise is omdat de dam bij het beste spel van beide kanten pas op de achtste zet geslagen wordt. Het deelnemersveld was niet erg groot, mede doordat de coronaregels nog van kracht waren (het lijkt al weer heel lang geleden), en omdat een aantal deelnemers wegens een besmetting moest afzeggen.

Grote favoriet was uiteraard Foeke Tiemensma, zeer bedreven in het internationale spel, maar ook zeer 'betûft' in het Friese spel. Ook Marten Walinga, zeer bedreven in zetjes, met name uiteraard in het Friese spel, maar ook in het internationale spel, dat andersom in elk geval qua combinaties min of meer hetzelfde werkt, je hoeft alleen maar wat slagmogelijkheden uit het Friese spel buiten beschouwing te laten.

De eerste ronden kwam ik twee keer ondanks een snelle schijfwinst vrij moeizaam aan overwinningen. Hierna kwamen de twee ronden Frysk, de eerste ging tegen Remco Oostinjer, een jeugdspeler uit Hoogeveen, die behoorlijk sterk speelde maar in de diagramstand toch al moeilijk staat, met name omdat de schijven iets te veel midden op het bord staan.



Remco speelde hier 24-29. Nu is het droge 39-34 en daarna doorlopen met schijf 21 (die immers niet tegengehouden kan worden met 6-11, want dan sla ik 21x1) waarschijnlijk simpel gewonnen, maar de organisatie wilde graag fragmenten, dus speelde ik hier de combinatie:

42-38. Zwart kan nu op twee manieren naar dam slaan:

- A. 28x48 39-34 48x30 (bij gelijke waarde gaat damslag voor) 35x15 (via 24 en 13)
- B. 29x49 38x9 49x16 9-4

Variant B is iets minder duidelijk, maar in elk geval in de partij won het snel. Waarbij ook bedacht moet worden dat je na 3 zetten met de dam de schijf moet spelen, wat duidelijk in het nadeel is van de speler met 1 schijf.

Hierna kwam ik tegen Foeke Tiemensma, die ik een stuk sterker acht in het Friese spel. Toch lukte het mij nipt om de remise binnen te halen, zodat ik halverwege nog medekoploper was. De volgende



partijen Fries gingen voor mij (te) gemakkelijk, hoewel mijn eerste tegenstander Dave Riupassa ook wel enige ervaring heeft, en in 2020 nog deelnemer was by het Fryslân Open. Aan een ander bord vond het titanenduel plaats tussen Foeke Tiemensma en Marten Walinga, laatstgenoemde als wereldkampioen natuurlijk favoriet. Maar dit kwam er niet uit: Foeke won, en we stonden nog steeds gelijk.

Een grappig fragment was nog een aardige combinatie die Fries dammer (en dampromotor) Liuwe Westra wilde nemen tegen Roep Bhawanibiek. Liuwe gaf veel schijven, en wilde toen 2 slaan naar dam. Helaas werd hij erop gewezen dat hij halverwege moest afslaan, waardoor de schijf geen dam werd maar een zwakke schijf midden op het bord.

De beslissing moest dus vallen bij het Braziliaans. De eerste partij tegen Cornelis Alderliesten, die zich klaarblijkelijk goed had voorbereid op dit speltype, moest ik alle zeilen bijzetten om een benauwde remise binnen te halen. Foeke won, ik stond dus een puntje achter. De laatste ronde tegen Marten Walinga had ik geluk dat Marten niet de dam zag die er na een wat onnadenkende ruil opeens in zat. Vervolgens werd het een gelijkwaardige remise. De beslissing moest komen uit de partij van Foeke Tiemensma tegen Cornelis Alderliesten. Hier had Alderliesten wel success: hij kreeg een eindspel op het bord met drie dammen (en bezit van de lange lijn) tegen 1 dam. Hier bleek hoe goed de voorbereiding was geweest. Voor wie het niet kent is de 3 om 1 heel lastig om te winnen (een beetje een Blankenaar-eindspel), maar hij schoof het achter elkaar naar de winst.

Hiermee was ik de onverwachte winnaar geworden (gelijke punten, maar Foeke had in de eerste ronde een onderaan eindigende tegenstander gehad en had zodoende een slechter SB). En zo kon ik de trein terug naar Utrecht nemen met de eerste prijs op zak (20 euro).

De organistoren gaan mogelijk een vervolg plannen in mei of juni in Friesland, ik kan iedereen deelname hieraan aanraden.



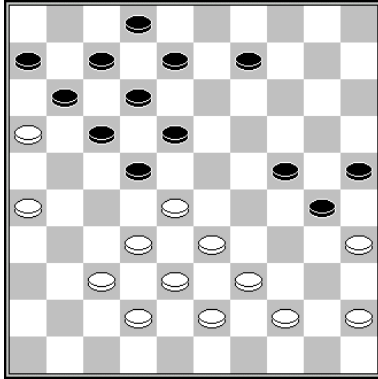


Fragmenten

Peter Kolkman

Partijfragment tijdens de onderlinge competitie op 28 februari 2022.

Peter Kolkman - Wim Vlooswijk 1-1



Dit is de stand na de 31^e zet van zwart.

Cock wees me hier op een interessante zet. Een slagwisseling die ik zelf niet had gezien.

Namelijk nu 33-29! Zwart heeft twee mogelijkheden.

Slaan met 22 of 24. De ene kost een schijf en de andere brengt hem in een zeer nadelige stand.

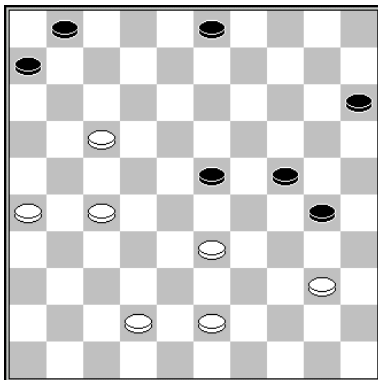
32. 33-29 **22x33** 33. 29x20 25x14 34. 35x24 en de zwarte schijf op 33 gaat verloren.

32. 33-29 **24x33** 33. 35x30 22-17! (voorkomt zo schijfverlies) 34. 32x21 (verplicht) 33x22 35. 39-33 en zwart staat beroerd. Op 18-23 volgt al 33-28/42-37 +.

In de partij ging het verder met 32. 45-40 09-14 (met 24-29 terug ruilen gaat nu niet, omdat wit 33. 35x24 slaat en na 29x30 volgt 34. 28-23 met schijfwinst). Ook hier kan nog steeds de zet 33-29, maar als je die mogelijkheid nu eenmaal niet hebt gezien, dan heb ik geen betere zet dan 33. 40-34 en nu kan zwart uit de opsluiting komen met 24-29, waarbij wit in de partij koos voor het slaan met 34x23 etc. terwijl 33x24 misschien beter is. De partij eindigde in remise.

Uit de bekercompetitie UPDB. 8 maart 2022: DAWO – Ons Genoegen 0-8

Hennie van Lambalgen - Peter Kolkman 0-2



Stand na de 43e zet van wit: 21-17, wit wil graag naar veld 12.

Positioneel sterk en dreigt dan met 12-08 en 33-28 etc. Zwart voelt dit aankomen en speelt op een kleine 'forcing'. Zwart speelt 15-20!

44. 17-12? 23-29!

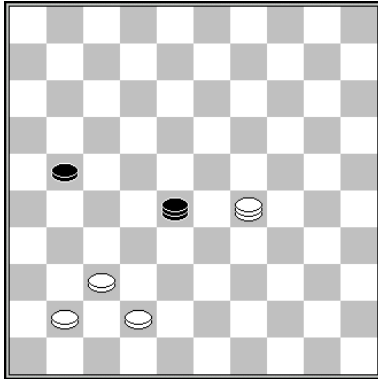
45. 42-38 (op 43-38? 30-35!) 01-07

46. 12x01 20-25

47. 01x34 30x48 en wit geeft het op.



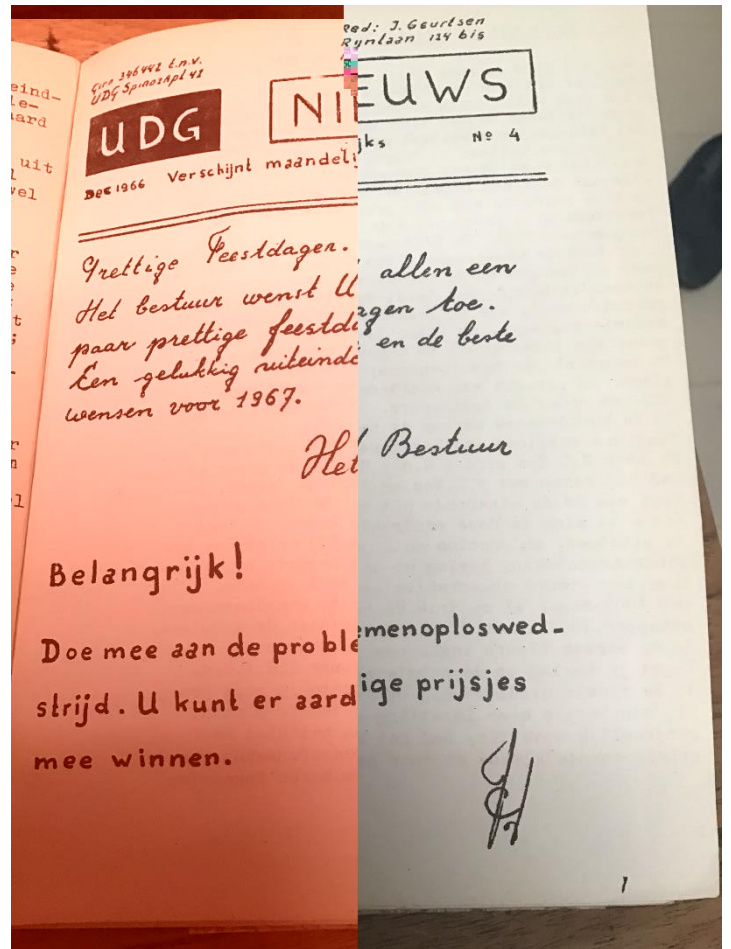
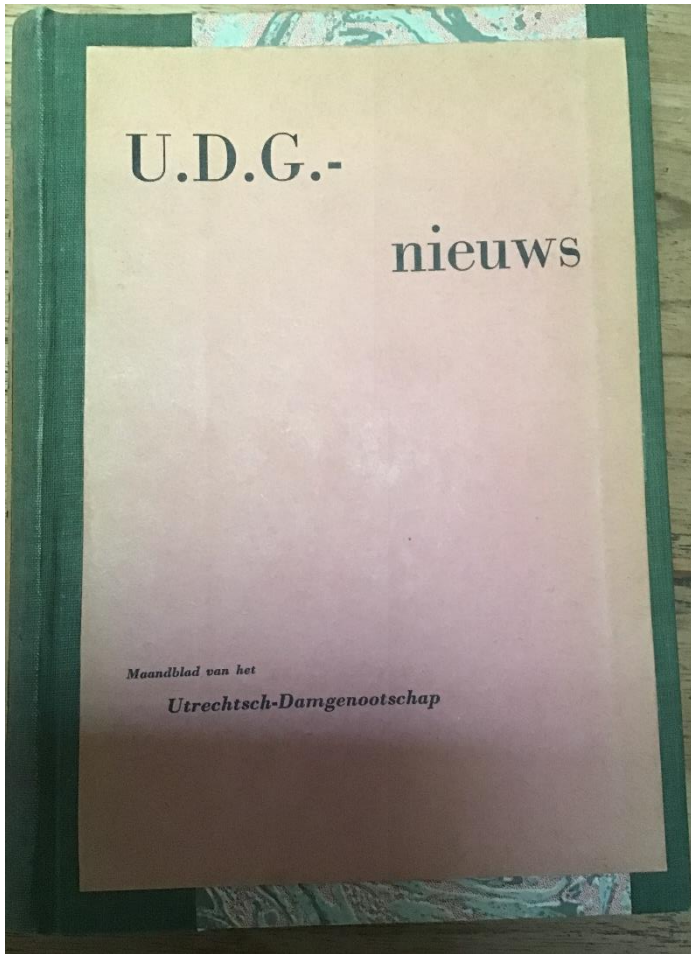
Tijdens het analyseren van een andere partij kwam ik op het volgende eindspelfragment uit. Ik weet niet of het iets bestaands is, in elk geval grappig.



Wit aan zet en wint.
37-31 28x46
31-27 21x32
42-37 32x41
29-47! +

UDG-Nieuws, jaren zestig

Paul de Heus



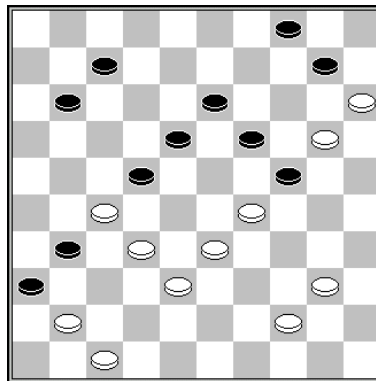


Van Jaap van Walsem, oud-lid en oud-voorzitter van UDG, kreeg ik ingebonden nummers van het UDG-Nieuws. Ik heb uit de jaargangen 1965-1968 een paar stukken gehaald die ik bijzonder vind.

Van Benthem was enkele decennia een vooraanstaand UDG'er. In oude landelijke damrubrieken komt zijn naam in heel wat ladderstanden voor als oplosser.

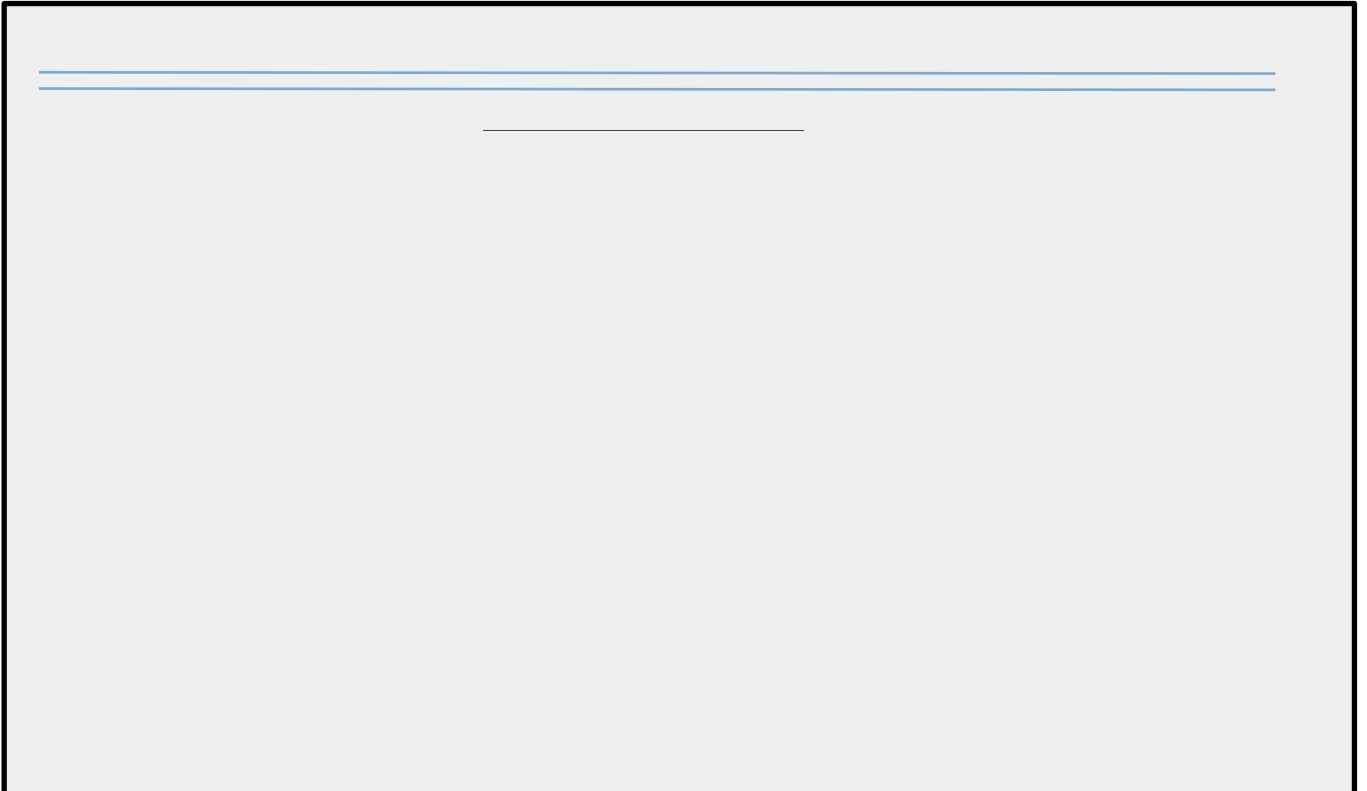
Hij had een partij ontworpen waarin alle zetten symmetrisch zijn. Zelfs de eindstand is symmetrisch. Ongetwijfeld vaker gedaan, maar voor mij was dit nieuw.

J.P.E. van Benthem: Symmetrische partij

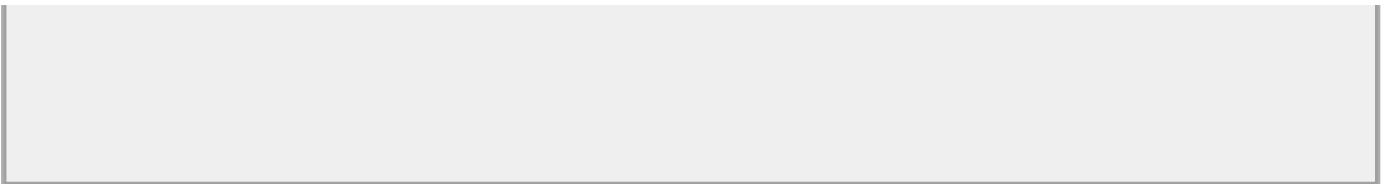




Jos Serrée verzorgde de technische rubriek. Hij was destijds al niet meer de jongste, maar hij wordt in het clubblad opmerkelijk genoeg als enige met zijn voornaam aangeduid.
Een klein stukje van een rubriek van hem:



Het betoog van Serrée gaat nog bladzijden door in deze trant. Hij laat een paar combinaties zien (die behoren tot de 'taktiek') en hij eindigt zijn stuk met de curieuze slotzin:

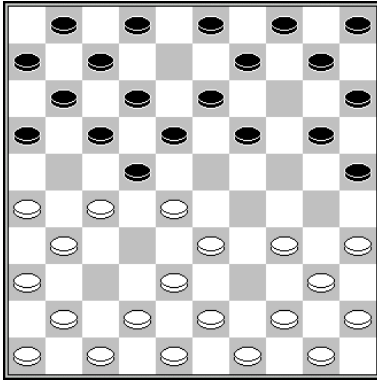




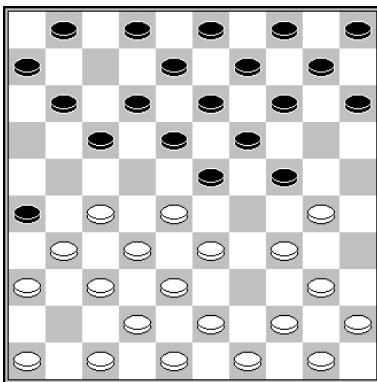
Een paar openingszetjes uit Serrées rubriek:

UPDB, Clubcompetitie Eerste Klasse

1.33-28 20-25 2.39-33 18-22 3.31-26 12-18 4.37-31 14-20 5.32-27 8-12?



Wit haalt nu dam op bezet veld.



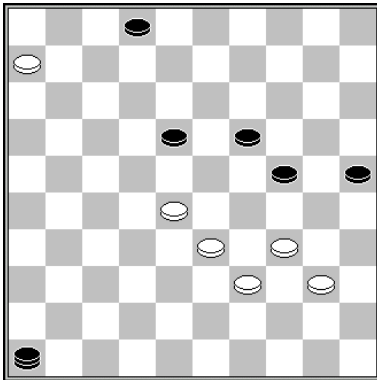
UPDB, Clubcompetitie Hoofdklasse ODI – Bussum (1960-61)

1.33-28 16-21 2.31-27 21-26 3.36-31 18-23 4.41-36 12-18 5.39-33 7-12 6.35-30 20-24?

Wit wint een schijf.

Drie eindspellen uit zijn rubriek.

NK 1967 Douwe de Jong – Jan Bom

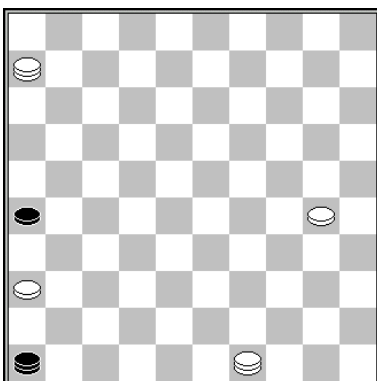


In de diagramstand werd tot remise besloten. Wit had echter kunnen winnen:

1.6-1 46x23 2.33-28 23x46 3.1x5 **A B** 2-8 4.39-33 25-30 5.34x25 8-13 6.40-34 24-30 7.33-29 30x39 8.29-23 enz.

A 3...24-30 4.40-35 enz.

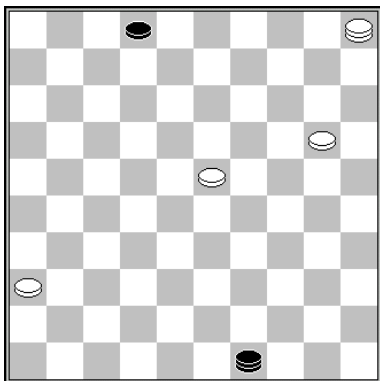
B 3...25-30 4.34x25 24-29 5.39-34 29-33 6.34-29 33x24 7.25-20 24x15 8.40-34



Van der Staaij (bekend van het WK 1948) laat zich beetnemen door Van Dijk.

NK 1967 Geert van Dijk – Dammis van der Staaij

1 ...46-5 2. 30-24 5-46 3.6-1 46-14? 4. 36-31 26x37 5.49-32 37x28 6.24-19 14x23 7. 1x29



Een anoniem eindspel: zwart maakt remise.

Over de clubavond:

Medegedeeld wordt dat vanaf 5 juni de clubavond op maandagavond zal zijn, enige clubbladen later wordt er nadrukkelijk op gewezen dat de clubavond voortaan op dinsdag gehouden zal worden. In najaar '68 wordt het verplaatst naar woensdag, maar voor Neurenberg – Ajax op 18 september wordt de avond eenmalig weer verplaatst naar de dinsdag. Voor een aantal was terugkeer naar de vrijdag beter geweest, zo valt ergens te lezen. Tegelijk klaagt de redacteur van het UDG-Nieuws dat de opkomst op de clubavond niet meevalt, gemiddeld zijn er slechts 20 van de 47 leden aanwezig. Misschien toch maar wat minder rommelen met die clubavond?

Ledenverloop Maart '68

Augustus '68 November '68

Er lijkt heel wat afgeruzied te zijn.



and, en
te laten
, maar
doe
er, wan-
and.
egd door
ijn, als
u zich
is, de
gegeven
le be-
(442)
er".
s maken

is bij
lid,
te
wonen.
k in
niet in
een

DE FEESTAVOND VAN DE UPDE

Voor onze leden die niet of meedoen, en dus ook niet gesteld - er waren vele er Uitgezonden door allerlei zaken U.S.G. erder de heer Vos, w Na het w een prijsje! weet niet welkomstwoord kwam d al opmer hoe U hem vond, i Hij praat te: "Ik val ook me kaar, zijt de verschillende er ook zij eigen optreden me vóór en g n. Zowel in de zaak kon doen. chter het gordijn ten van d Het hoogtepunt, o ti's met e avond vond ik he Vooral he hun operette-fragm goede mezt vrouwelijk deel v Op de 2e zo-sopraan - wist ook zeer plaats kwam voor m gezicht, goed. Hij trok zo n Ook de Ma maar dat scheen er wat je al nelli's deden het stak, was liggende kunt doe De Wico's dan ook wel de mo tot het s waren leuk zolang moeite eer belen op z'n accor wij dan vo bepaalde trek op vooral erg or een glimlach m laatste tij goed vond, was h Saints go d niet meer zoveel van Wim Ri marching in". De Na de voor pken tenslotte, wa damtoernoo stelling werden de baar verhel i uitgereikt. De mogen uitre gd de 1e prijs aar en een wed s iken. Een prach H.Hessel in strijdklok mocht o werd nog be ontvangst nemen. week lang o dacht. Ontroerd h kampioensch p kosten van de UP appen 1969 mocht k

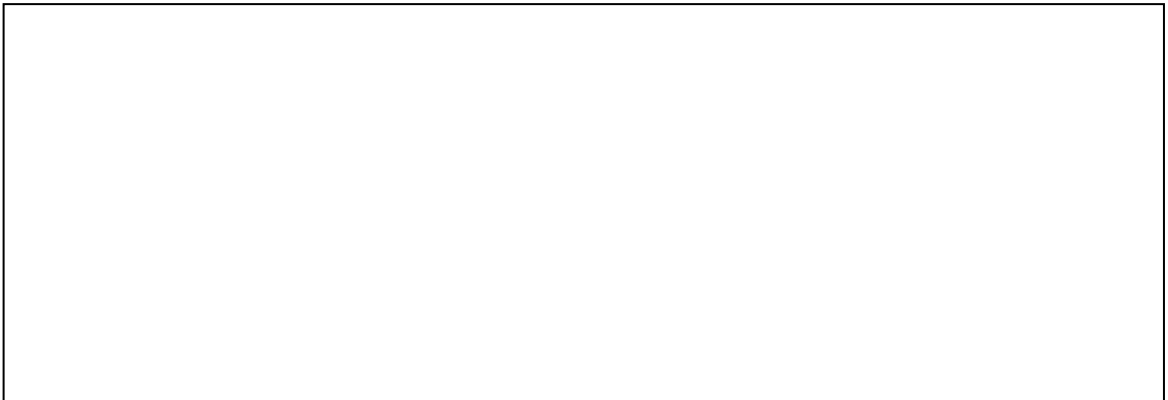
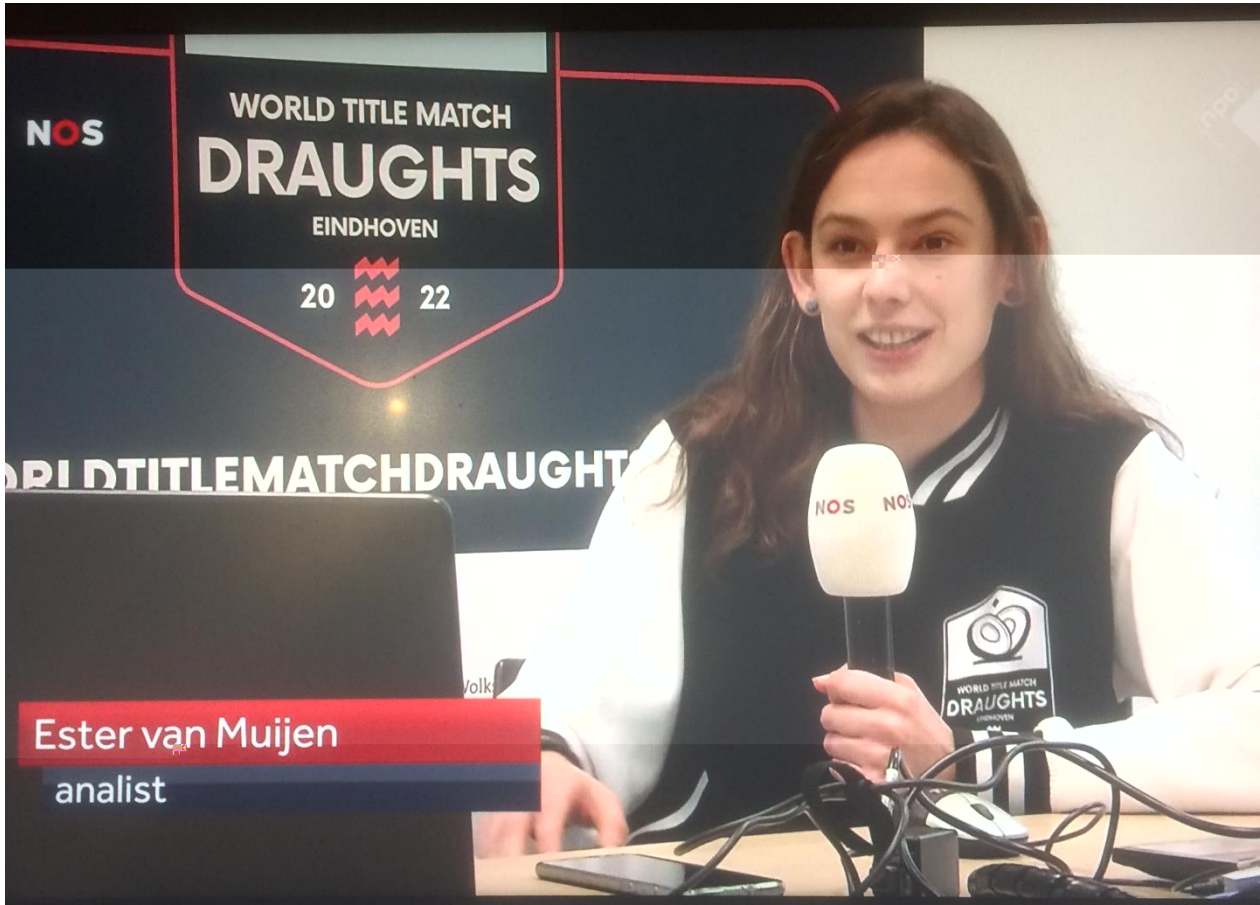
3.

WAS ZEER GESLAAGD.

de feestavond aanwezig aan de loterij konden mooie prijzen beschikbaar - één troost: kon geen van de aanwezige an Jan Blaaser op. Ik k vond hem - zoals hijzelf e!,- goed. optredens leuk aan el- t "Englisch Stile" mocht l, als op het podium, wist hij wat hij moest en f eigenlijk de hoogtepun- t optreden van de Salber- enten. an het duo - een zeer de gehele zaal te bosien. t "De Man Van De Xylofoon" u en dan wel een vreemd bij te behoren. leuk, Gina liet zien, n. Wat ze in de hoogte eite waard om te bekijken. "hij" zich maar beperkte deen. Hij kon maar met zijn gezicht brengen, die gesten houden. Wat ik in vertolking van het de gehoorde "Oh went the muzikale begeleiding is heel goed. in de prijzen van het heer Thunnissen was zicht- zijn eigen vereniging te de beker (van het UN) nize voorzitter, de heer Ook de heer de Zwart orde hij aan, dat hij een DB in Apeldoorn de Nat. ijwonen.



Ester in de hoofdrol





Partijanalyse

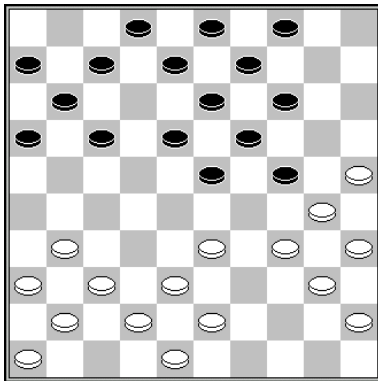
Auke Zijlstra

Andrew Tjon A Ong – Auke Zijlstra

Utrechts kampioenschap, 16 februari 2022

In de tweede ronde van het Utrechts kampioenschap, waar ik na een aantal jaren van afwezigheid weer een keer meedoe, speelde ik de volgende curieuze partij tegen Andrew.

1. 32-28 19-23 2.28x19 14x23 3.37-32 10-14 4.41-37 17-21 5.35-30 14-19 6.40-35 5-10 7.45-40 10-14 8.50-45 21-26 9.47-41 11-17 10.30-25 7-11 11.34-29 23x34 12.39x30 1-7 13.44-39 17-21 14.39-34 21-27 15.32x21 26x17 16.43-39 18-23 17.49-43 12-18 18.33-29 20-24 19.29x20 15x24 20.39-33



De opening is heel snel gespeeld. Met de laatste ruil naar 24 bereid ik de volgende ruil voor, met het doel een sterk centrum op te bouwen.

23-28 21.33x22 17x28

Helaas verliest dit een schijf. Ik had het nog gelijk kunnen houden door dubbel te slaan:

21...18x27 22.31x22 17x28 23.38-32 4-10 24.32x23 19x28 25.30x19 13x24 26.34-30 7-12 27.30x19 14x23 28.37-32 28x37 29.41x32 met evenwicht.

22.38-32 18-23 23.32-27

Ik had hiervoor even overzien dat 28-33 nu geen 1 om 2 is, want de schijf op 39 staat er niet. Vandaar dat ik mijn toevlucht moet nemen tot een vlucht naar voren, die weliswaar ook een schijf zal verliezen, maar in elk geval enige compensatie oplevert.

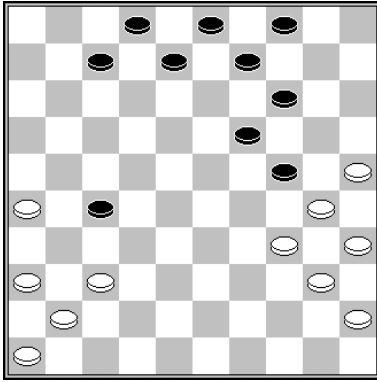
11-17 24.27-22 28-32 25.37x28 23x32 26.22x11 6x17 27.42-37 13-18 28.37x28 18-23 29.48-42 23x32 30.42-37

Het schijfverlies is een feit. Laten slaan en oplopen heeft geen zin, maar na het volgende offer is de witte stand wel erg centrumloos.

32-38 31.43x32 17-22 32.31-26 22-27 33.32x21 16x27

Tijd voor een diagram.





Andrew staat een schijf voor, maar de positie is niet heel erg goed. Op 37-31 (een zet die computerprogramma Scan aanbeveelt) kan zwart gewoon laten slaan, en dan de schijf op 22 omsingelen, waarna zwart op een gegeven moment toch, omdat de rechterkant helemaal vaststaat, moet besluiten daar een schijf te geven via dezelfde actie die Andrew meteen uitvoert.

34.34-29

Ik was op 37-31 het volgende van plan:

34.37-31 14-20 35.25x23 27-32 36.30x19 32-38 37.31-27 38-43 38.41-37 7-12 39.37-32 12-17 40.34-30 43-49 maar deze dam is bij nader inzien toch wat te duur.

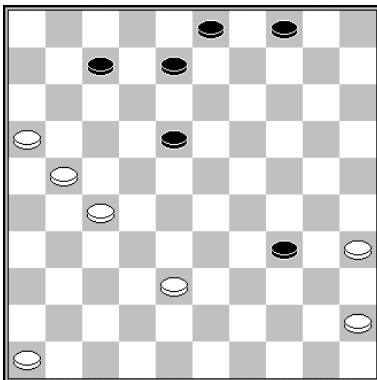
34...24x33 35.25-20 14x34 36.40x38 7-11

Volgens de computer stond ik tot nu toe ongeveer gelijk, maar gaat het na 7-11 richting een hele schijf.

37.37-32 11-16 38.32x21 16x27 39.41-37 19-23 40.37-32 23-29 41.32x21 29-34

Wit heeft de schijf weer gewonnen, maar omdat de schijf op 34 twee schijven vasthoudt, en onaantastbaar is, is het spel in de praktijk vijf tegen vijf op de linkerhelft.

42.36-31 2-7 43.21-16 9-13 44.31-27 13-18 45.26-21?! diagram

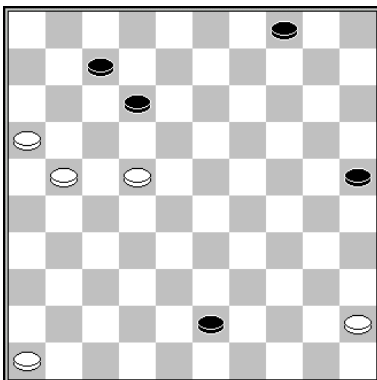


De computer beveelt het volgende aan, waarna het zwarte doorlopen duurder wordt:

45.46-41 8-12 46.26-21 7-11 47.16x7 12x1 48.38-33 3-8 49.21-17 18-23 50.27-22 8-13 51.41-36 23-29

45...18-23 46.27-22 23-29 47.21-17 8-12 48.17x8 3x12

Een doorbraak toelaten via 34-39 45-40 39-34 en 39-44 lijkt gevaarlijk voor zwart. Andrew offert een schijf maar overziet dat de doorbraak niet gemakkelijk is. Ik sloeg zijn remiseaanbod dan ook af.
49.35-30 34x25 50.38-32 29-34 51.32-27 34-39 52.27-21 39-43



Nu kan het geplande 22-17 niet (43-39 27x8 7-11). Andrew moet dus een schijf geven.

53.22-18 12x23 54.21-17 43-49 55.17-11 7-12 56.11-6 49-35 57.16-11 25-30??

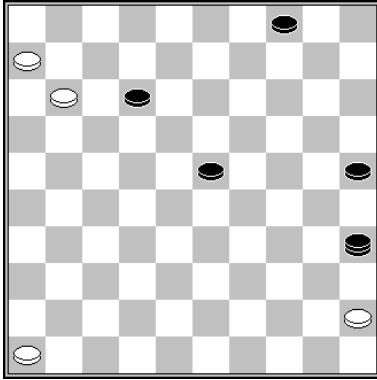


Diagram (voor 25-30 is gespeeld). Hier mis ik blijkbaar de winst met 35-24. Kingsrow haalt dit direct uit zijn database, voor de gewone dammer valt het nog niet mee om ook daadwerkelijk de winst te vinden. Scan (zonder database) geeft onderstaande variant die nog niet in een makkelijk eindspel eindigt:

57...35-24 58.45-40 25-30 59.46-41 24-15 60.41-37 15-38 61.40-35 30-34 62.6-1 38-29 63.1x18 23x12 64.11-6

Op toernooibase zijn wat varianten van Kingsrow te vinden, die overtuigender zijn maar ook een vals idee van een simpel gewonnen stand kunnen geven. Bij analyse achteraf bleek het ook niet heel makkelijk.

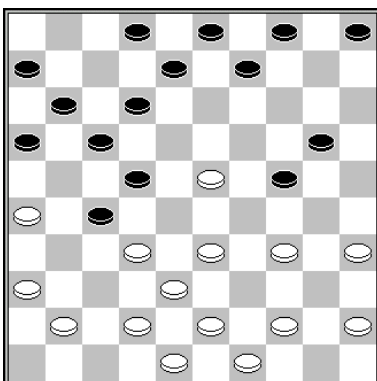
Wat ging er mis? Ik had op de een of andere manier de volgende variant in gedachten: 25-30 45-40 35x49 6-1 12-18 11-7 49-16 en nu dacht ik dat 30 nu al op 34 stond waardoor na 7-2 de dam op 1 wordt gevangen. Afgezien daarvan is 35-24 wel een heel logische zet omdat de vangstelling in stand blijft.

Overigens is nog wel leuk dat in de diagramstand wit geen 6-1 kan spelen wegens de grappige meerslagplakker 35-40.

58.45-40 35x49 59.6-1 12-18 60.11-7 30-34 61.1-6 23-29 62.7-2 18-23 63.6-50 34-40 64.2-30 remise

Als afsluiting nog een kleine combinatie uit de volgende ronde: Wim Vlooswijk – Auke Zijlstra

1. 33-29 17-22 2. 39-33 11-17 3. 44-39 06-11 4. 50-44 01-06 5. 31-26 19-23 6. 32-28 23x32 7. 37x28 20-24 8. 29x20 15x24 9. 41-37 14-19 10. 46-41 16-21 11. 38-32 11-16 12. 42-38 07-11 13. 28-23 19x28 14. 32x23 18x29 15. 34x23 13-18 16. 39-34 18x29 17. 34x23 21-27 18. 47-42 10-15 19. 40-34 15-20 20. 37-32?



Wim zet alles open, met 40-34 heeft hij immers het dammetje met 24-30, 4-10, 8x50 uit de stand gehaald. De dam gaat nu echter naar 46: **24-29** en Wim gaf op zonder 4-10 en 8x46 af te wachten



Schaakhistorie in nieuw perspectief

Arne van Mourik

(Dit artikel werd geplaatst in het KNSB-Schaakmagazine van oktober 2021)

'Chess, Draughts, Morris & Tables. Position in Past & Present' is een belangrijk nieuw boek. Schaken, dammen, molenspel en triktrak (backgammon) worden voor het eerst in een algemene historische context geplaatst, door drie dammers.

Is het boek interessant voor schakers? Jazéker, omdat het heilige schaakhuisjes omver kegelt! Auteur Arie van der Stoep (1944) zet met zijn magnum opus schaakhistorici ertoe aan om hun onderzoeksgebied in nieuw perspectief te bezien, en beter onderzoek te doen dan hun voorgangers deden. Hoezo? Van het schaakspel is het verleden toch uitputtend onderzocht en in grote lijnen bekend? Ja maar. Vrijwel alle schaakhistorici hebben dat verleden scheef bekeken, door het schaakspel centraal te stellen. Zij werden verblind door de enorme opmars die het spel in de 19^e eeuw had doorgemaakt. Dát is wat linguïst Van der Stoep laat zien, aan de hand van taal, taal en nog eens taal. Schaken het grote bordspel van de Middeleeuwen? Onhoudbaar. Jeu de dames, damspel, spel der schaakkoninginnen? Onzin. En zo ontkracht hij nog wel meer waarheden. De dame gemodelleerd naar een machtige koningin?

Voor wie meent dat deze dammer er op uit is schakers een hak te zetten: eerder heeft hij de geschiedenis van het damspel al flink opgeschud, want ook daarin was menig fabel in waarheid verzand, als gevolg van onwetenschappelijk denken en gebrekkig beargumenteren.

Doorbraak

Cruciaal thema in het boek is – naast de enorme (late!) doorbraak van het schaakspel, en wat de consequentie daarvan is geweest voor met name dammen en molenspel – de promotierij. In dat verband een treffend beeld dat niet in het boek is te vinden.

The Shawshank Redemption, een gevangenisfilm uit 1994 vol heerlijke taal, is door 'het publiek' verkozen tot favoriete film. Hoofdpersoon Andy Dufresne, een ten onrechte voor moord veroordeelde bankier en schaker, butst en polijst zijn eigen schaakset bijeen, en het grote geheim van de film wordt hoogstpersoonlijk door een schaakstuk onthuld! Ook dammen komt voorbij: de blanke Dufresne (Tim Robbins) en zijn donkere vriend Red (Morgan Freeman) spelen rond 1950 een partij checkers; dat is Amerikaans dammen. In die scène bereikt Red met een schijf de overkant, kroont zijn schijf tot dam en zegt: king! De jonge bankier, een gestudeerd man, antwoordt met een levensgroot vooroordeel, en dus gebrek aan kennis: "King? Chess, that's a game of kings. Civilized. Strategic."

Met deze twee woorden, in een beroemde film, was de karaktermoord op het damspel wel zo ongeveer compleet. Terzijde, checkers wordt naar het Nederlands vertaald als dammen, terwijl het inhoudelijk veel rijkere internationale damspel iets heel anders is, maar ook checkers is zeer gecompliceerd. Onbedoeld werkten de scenarioschrijvers mee aan het (mis)vormen van de publieke opinie: het schaakspel en haar sterkste beoefenaars worden meer en meer opgetild, het damspel krijgt juist steeds meer het stempel 'simpel' opgedrukt. Speldiscriminatie, al twee eeuwen onophoudelijk aan de gang. Dit sociologisch en filosofisch fascinerende anti-emancipatoire proces wordt in het nieuwe boek grondig geanalyseerd. Hoe kon het zover komen dat twee schitterende bordspelen, zeer verschillend en gelijkwaardig tegelijk, zo uiteen drevén?



De lezer zal anders naar dammen en schaken gaan kijken, en o ja, ook naar molenspel en triktrak. En o ja, de twee andere dammers zijn Jan de Ruiter (1958), onderzoeker van de damsport en de schaaksport in de 19^e eeuw, en Wim van Mourik (1950), die 375 platen uit zijn imposante bordspeliconografie aandroeg.

Chess, Draughts, Morris & Tables (369 pagina's, tekst Engels/Nederlands) is verkrijgbaar bij de auteur voor € 42,25 (inclusief € 7,25 voor porto) via vanderstoeparie391@gmail.com.

Arne van Mourik (1976) is denksportfilosoof en hoofdredacteur van damtijdschrift De Problemist, waarvoor hij veel als biograaf optreedt.

Chess, Draughts, Morris & Tables Position in Past & Present



*Arne van der Stoep
Jan de Ruiter
Wim van Mourik*



Onderlinge competitie, 21 februari 2022

Foto's: Dirk Bijkerk















Beek, Wouter van	OG	0317 356020	woutervanbeek14@hetnet.nl	14-10-1943
Beuk, Ad	UV	0346 563550	beukmaarssen@gmail.com	18-10-1939
Bijkerk, Dirk	UV	06 49115158	dirk.bijkerk@gmail.com	14-2-1957
Farzan, Lucien	OG	06 54696454	lfarzan@planet.nl	1-11-1955
Heus, Paul de	UV	06 2344 7974/0344 667478	pdheus@gmail.com	14-1-1952
Jong, Wim de	UV	030 2420 990	wzdejong@hetnet.nl	9-4-1943
Klaarenbeek, Ruud	UV	06 1392 8973	rklaarenbeek@compaonet.nl	
Kolkman, Peter	OG	0346 820515/06 31937440	peter-kolkman@ziggo.nl	11-7-1955
Koster, Arie	UV	030 2421 530	a.koster@ziggo.nl	5-2-1949
Krishnadath, Kennedy	UV	06 57537777	kklesleyk77@gmail.com	
Lekkerkerker, Wim	OG	06 21702778	wimlekkerkerker@hotmail.com	20-6-1943
Lit, Jan van der	UV	06 50998929/030 2451256	janvanderlit@hotmail.com	20-2-1941
Ludwig, Wouter	OG	06 2215 1997	wouter_ludwig@hotmail.com	1-8-1986
Meijler, Peter	OG	033 4940 124	p.meijler@hotmail.nl	18-6-1951
Morsink, Gerard	OG	030 2291 606	ghj.morsink@gmail.com	6-3-1953
Mourik, Arne van	OG	06 2737 3410	gortmanscentrum@gmail.com	6-8-1976
Muijen, Ester van	UV	06 20809490	esterm@live.nl	4-1-1992
Muis, Evert	UV	030 6013095	muisdap@zonnet.nl	17-10-1954
Nepomuceno, Hensley	OG	06 17594842	hensleynepomuceno@live.nl	4-11-1966
Ongolesono, Jan	UV/OG	06 11471219	cojantje@gmail.com	8-8-1957
Ottink, Alfons	OG	030 2937 527	alfonsottink@outlook.com	26-3-1956
Poot, Leo	UV	030 2620564	jmapoot@ziggo.nl	4-5-1938
Sheoratan, Toys	OG	088 797 3310	ar_sheoratan@hotmail.com	21-10-1956
Tjon A Ong, Andrew	OG	0346 552 177	tjonaong@gmail.com	12-11-1961
Tol, Patrick van der	UV	06 1716 4118	pavdtol@hotmail.com	3-2-1981
Uyterlinde, Jan	OG	030 6773540	januijterlinde@ziggo.nl	19-7-1957
Valk jr., Sjef	UV	030 2282109	sjef.valk2@gmail.com	3-8-1955
Verheggen, Dré	OG	0436 041760/06 83899790	dreverheggen@hetnet.nl	6-9-1952
Vlooswijk, Wim	OG	035 6246 880	w.vlooswijk@chello.nl	1-8-1951
Wijk, Cock van	OG	06 18388135	admin@vanwijkcj.nl	20-2-1962
Zijlstra, Auke	OG	06 5142 8554/030 6567 495	auke.zijlstra@ziggo.nl	28-9-1965